

M. A. Castrénin seura

Jäsentiedote 2 / 2026

Hallituksen uudet jäsenet	2
Kirje Savosta	4
Tapahtumia nyt ja tulossa	11
Jäsenmaksut 2026 ja yhteystiedot	12

M. A. CASTRÉNIN SEURAN VUOSIKOKOUS

pidettiin M. A. Castrénin seuran toimistossa 14.4.2026. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Seuran hallituksesta olivat erovuorossa intendentti **Anna-Mari Immonen**, toimittaja **Kirsikka Moring** ja arkeologi **Pirjo Uino**, joista Pirjo Uino asettui ehdolle seuraavalle kolmivuotiskaudelle. Hänet valittiin jatkokaudelle, ja uusiksi jäseniksi valittiin puheenjohtaja **Kerttu Luotamo** (Kansanmusiikin opiskelijoiden ainejärjestö Kamus - Sibelius-Akatemia) ja museonjohtaja **Tuija Wahlroos** (Gallen-Kallelan Museo).

Vuosikokouksessa päätettiin, että seuraavat **jäsenmaksut** pysyvät ennallaan: vuosijäsenet 20 €, ainaisjäsenet 200 €, yhteisöjäsenet 100 €, ainaisyhteisöjäsenet 1000 €. Opiskelijajäsenmaksu 10 € säilyy ennallaan sillä lisäyksellä, että **uudet opiskelijajäsenet vapautetaan jäsenmaksusta kolmena ensimmäisenä vuonna, sen jälkeen vuosijäsenmaksu on 10 €.**

Seura toiminta keskittyy tänä vuonna perus- ja hanketoimintaan niiltä osin kuin se on mahdollista voimassaolevien rajoitusten puitteissa. Edelleen vain välttämättömin viranomaistoiminta Venäjälle on mahdollista. Se tarkoittaa, että Venäjän suomalais-ugrilaista kulttuuriyhteistyötä ja siihen liittyviä hankkeita ei voida toteuttaa tänäkään vuonna.

Seuran toiminta tulee kohdistumaan viime vuonna ansiokkaasti aloitettuun arkistointiin. Vuosikymmenten aikana seuraan saatu valtava materiaali pyritään kartoittamaan ja sille saamaan asianmukainen sijoituspaikka. Kartoitustyön ja arkistoinnin lisäksi seura jatkaa kotisivunsa ja tietopaketti ugri.netin päivittämistä.

Viime vuonna alkaneet **suomalais-ugrilaiset lukupiirit** jatkuvat kuluvanakin vuonna. Keväällä on pidetty jo karjalan ja metsänenetsin lukupiirit, ja syksyllä on tulossa kaksi lukupiiriä. Seura osallistui tammikuussa Helsingin tieteiden yöhön ja elokuussa on vuorossa Helsingin taiteiden yö, molemmat uusia onnistuneita aluevaltauksia seuran muuttuneessa toimintakentässä.

M. A. Castrénin seuran vuosittainen tapahtuma on syksyisin järjestettävä **sukukansapäivä**, jolla tehdään tunnetuksi suomalais-ugrilaisia kansoja, heidän kieliään, kulttuurejaan ja nykyolojaan. Vuoden päätapahtumaa sukukansapäivää vietetään tälläkin kertaa Unescon alkuperäiskansojen kielten kansainvälisen vuosikymmenen merkeissä.

Sukukansapäivien tapahtumia järjestetään jälleen lokakuun ajan eri puolella Suomea. Tapahtumatiedot julkistetaan ja niitä päivitetään omalle FB-tapahtumasivulleen syyskuussa.

Ajankohtaisista suomalais-ugrilaisen maailman asioista saa tietoa paikan päällä seuran toimistosta, puhelimitse tai sähköpostitse, kotisivulta, FB-sivulta ja Instagramista – pidetään yhteyttä!

HALLITUKSEN UUDET JÄSENET ESITTÄYTYVÄT

Kuka olet, mitä teet?

Olen **Kerttu Luotamo**, 23-vuotias kansanmusiikin opiskelija Sibelius-Akatemiasta. Pääinstrumenttini on viulu ja soitan myös avainviulua, jouhikkoa ja vähäriivistä haitaria sekä laulan. Lisäksi harrastan suomalaisia kansantansseja Pääkaupungin Karjalaisissa Nuorissa ja Balkanin ja Mustanmeren seudun kansantansseja tanssiryhmässä nimeltä Frunza.

Ensi kosketuksesi suomalais-ugrilaiseen maailmaan?

Ensikosketukseni suomalais-ugrilaiseen maailmaan tuli kansanmusiikin kautta 8–9-vuotiaana, kun kuulin Värttinän levyltä karjalaisia lauluja ja pääsin laulamaan Kaustisen näppärikurssilla mordvalaista kansanlaulua Garoit Marjaz sekä karjalaista runomittaista laulua Kylä vuotti uutta kuuta. Olin myös pienenä katsomassa äitini tanssiesityksiä, joissa hän ryhmänsä Frunzan kanssa saattoi tanssia unkarilaisia kansantansseja

Suomalais-ugrilainen urapolkusi tähän mennessä?

Urapolkuni suomalais-ugrilaisen kulttuurin puitteissa on vielä lyhyt, mutta se käsittää kansanmusiikkiopintoja jouhikon, viulun ja laulamisen parissa ja kiinnostuksen suomalais-ugrilaisiin kieliin. Olen tutustunut opinnoissani muun muassa jouhikolla soitettuun musiikkiin Itä-Suomessa ja Karjalassa, runolauluihin (ja rekilauluihin), pintaraapaisulla marilaiseen ja mordvalaiseen laulantaan sekä setukaisten laulukulttuuriin. Kielistä otan pian unkarin työn alle, sillä kumppanini kotikieli sattuu olemaan unkari.

Mitä asiat koet läheiseksi M. A. Castrénin seurassa?

Koen tässä seurassa läheiseksi yhteisen kiinnostuksen suomalais-ugrilaisten kansojen kulttuuriin ja historiaan, niiden edustajien kohtaamiseen ja samanlaisuuksien ja erilaisuuksien tutkiskelemiseen.

Mitä toivot suomalais-ugrilaiselle yhteistyölle tulevaisuudessa?

Toivon, että suomalais-ugrilaisten kansojen ääntä saataisiin tulevaisuudessa vahvistettua yhteistyönä muiden maiden kansojen kanssa ja nostettua tietoa siitä yleissivistyksen tasolle erityisesti Suomessa ja naapurimaissamme. Uumoilen, että suomalais-ugrilaisen kulttuurin esiinnostaminen saattaisi myös auttaa sukukansojemme yhteistyön elvyttämistä nopeammin entiselleen Venäjän hyökkäyssodan loppuessa.

Terveisesi M. A. Castrénin seuran jäsenille!

Odotan innolla tulevaa kautta hallituksen jäsenenä. Luulen, että seuran toiminta tulee inspiroimaan minua kulttuurisen kestävä kehityksen saralla ja tutustuttamaan minua keinoille, jotka ovat merkityksellisiä sen toteutumisen kannalta. Olen pohtinut, että jos haluan jatkaa opintojeni jälkeen kulttuurialalle, yksi mielekkäimmistä vaihtoehdoista olisikin työskennellä suomalais-ugrilaisten kulttuurien näkyvyyden parissa. On siis hienoa päästä osaksi toimintaanne — kiitos, kun saan olla mukana!

Kuka olet, mitä teet?

Olen **Tuija Wahlroos**, Gallen-Kallelan Museon johtaja.

Ensikosketuksesi suomalais-ugrilaiseen maailmaan?

Se tapahtui 1990-luvulla, jolloin museossa aloitettiin OKM:n tuella hanke suomalais-ugrilaisen nykytaiteen kartoittamiseksi, päämääränä tutkimus ja näyttelyn järjestäminen. Asiaan liittyvä ensimmäinen matka tehtiin Viroon syksyllä 1995 ja keväällä 1996 teimme kollegani **Kati Kivimäen** ja virolaisen **Anders Heina-puun** kanssa noin kahden viikon kartoitusmatkan Komiin, Udmurtiaan ja Mari-Eliin. Tämän voisi sanoa olleen varsinainen syvä sukellus suomalais-ugrilaisuuteen, jota en aiemmin juurikaan tuntenut.

Suomalais-ugrilainen urapolkusi tähän mennessä?

Edellä mainittuun hankkeeseen liittyen vielä vierailut Mordvassa, Hanti-Mansiiskissa ja Jamalo-Nenetsiassa vuosina 1997 ja 2002. Ensimmäinen aihepiiristä järjestetty näyttely Ugriculture oli osa Helsinki kulttuuripääkaupunki ohjelmaa vuonna 2000. Se esitteli taiteilijoita Komista, Mari-Elistä, Mordvasta, Udmurtiasta, Unkarista ja Virosta. Näyttely Yhteinen maa oli esillä vuonna 2003. Jälkimmäisessä näyttelyssä olivat vuorossa hantit, mansit, nenetsit sekä saamelastaiteilijoita Suomesta, Ruotsista ja Norjasta. Molempiin näyttelyihin liittyivät myös samannimiset julkaisut.

Näyttelyhankkeiden yhteydessä pohdimme paljon suomalais-ugrilaisen taiteen ja kulttuurin olemusta ja mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa ja elinympäristöissä. Kohteena olleista kansoista monet edustivat pieniä kieli- ja kulttuurivähemmistöjä, joiden tilanne oli jo tuolloin kriittinen. 2000-luvun vaihteessa ajankohtainen etnofuturismi loi kulttuurin ja taiteen parissa työskenteleville toimijoille tulevaisuuden uskoa ja hahmotteli uutta suomalais-ugrilaiseen taiteeseen kohdistuvaa tutkimusotetta. Tekemämme avaukset etenkin Venäjällä kantoivat pidempikestoista hedelmää ja näkyivät mm. aiemmin enemmän marginaalissa työkenneleiden taiteilijoiden tilanteen paranemisena sekä aiheeseen liittyvän tutkimustyön vahvistumisena museoissa ja yliopistoissa.

Mitkä asiat koet läheiseksi M. A. Castrénin seurassa?

Taiteeseen ja kulttuuriperintöön liittyvät aiheet ja toiminta ovat lähellä sydäntäni.

Mitä toivot suomalais-ugrilaiselle yhteistyölle tulevaisuudessa?

Vaikka yhteistyö Venäjälle on nyt katkennut, on tärkeää ylläpitää toimintavalmiuksia ja suunnitelmia tulevaisuutta ajatellen. Venäjän suomalais-ugrilaiset kansat tarvitsevat jatkossakin yhteistyötä ja hyviä hankkeita.

Terveisesi M. A. Castrénin seuran jäsenille!

Kiitos että sain tulla mukaan toimintaan hallitusjäsenyyden myötä! Toivottavasti nähdään erilaisissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Seura tekee tärkeää työtä.

Kuva: Markus Wahlroos

Kirje Savosta tiältä josta vuonna 2026

Terveisijä tiältä Savonmuualta. Siitä on jo kolmekymmentä ja viis vuotta, kun viimeks kirjoitin teille. Sillan vastasitta ystävällisesti:”Teidät on pyynnöstänne hyväksytty M. A. Castrenin seuran jäseneksi hallituksen kokouksessa 19.9.1991. Marja Lappalainen, sihteeri.” Ilmotitta seoran tarkoituksena olovan luuvva suhteeta Itä-Euroopan ja Siperijan uralilaesija kielijä puhuviin kansoehi.

Omassa ajatuksessaen olj kuitennii luajentoo tätä jookkova kaekkii niihi kansoehi, jotka omalla tavallaan ja omalla aluveellaan Suomen ja Siperijan välillä uralilaesija kielijä puhhuuvat.

(HYVÄT LUKIJAT, NYT TULEE TEKSTI TULKATTUNA.)

Oikeastaan minun matkani sukukansoihin alkoivat jo 60 vuotta sitten, siis paljon ennen seuran perustamista. Ensimmäisen matkani kohteena oli Nougogude EESTI (NSV), jonne Helsingin yliopiston suomen kielen opiskelijat tekivät professori **Nirvin** johdolla tutustumismatkan Tarton yliopistoon 1965. Matka tehtiin Karjalan kannaksen kautta, koska laivaliikennettä ei vielä ollut. Viron kielen opiskelijoiden kanssa yhteisessä illanvietossa vieressäni istui eräs **Maimu**, josta tuli monivuotinen kirjeystäväni ja tuleva toimittaja ja kirjailija ja näin ollen viron kielen kehittäjäni. Hän oli ensimmäinen muistojeni helmi.

Taisi olla edellisen matkan kanssa samana kesänä, kun näin lehdestä, että turkulaiset opiskelijat rakentavat Inariin saamelaismuseota. Olin valinnut kurssistani ainoana etäsukukieleksi saamen. Niinpä kirjoitin prof. **Paavo Kalliolle** Turkuun, sopisiko mukaan yksi opiskelija Helsingin yliopistosta. Siitä vaan sitten risuaidan (oliko se siansorkka-aitaa) ja turvekammien rustaamiseen. Yöpyminen sujui sopuisasti nykyisin jo entisen kansakoulun luokassa porontaljoilla. Sittemmin kävin 20 vuotta Vaskojoen varrella katsomassa juhannusyön auringonkiertoa ja olen seurannut siitä pitäen saamenmaan sekä huonoja että hyviä päiviä.

UNKARIIN matkasin ensimmäisen kerran saman vuosikymmenen lopulla auskultoidessani Turussa ja innostuin opiskelemaan kansalaisopistossa unkarin kieltä. Sain sitä kautta stipendin Debrecenin kesäyliopistoon. Tiukan opiskelun ohella Unkari avautui laajemmallekin Balatonin ihanille hiekkarannoille ja Pustan hevosiin kuten myös Budapestin Budan/Pestin nähtävyyksiin. Helmenä kuitenkin oli pääsy osallistumaan lempeässä etelän illassa tähtitaivaan alla hääjuhliin, jonne meikäläisten tavoista poiketen vieraat olivat tuoneet ruokaa ja erilaisia kakkuja valtavat määrät. Riemua ja laulua ja juominkeja riitti pitkälle aamunkoittoon.

MORDVA: vuosia vieri ja hiljaiseloa riitti, kunnes onni potkaisi idänmatkailua, kun naapuri hajosi. Pari vuotta Viron itsenäistymisen jälkeen huomasin seuran jäsenlehdessä, että minulle outo *Werner-klubi* tekee matkan Mordvaan. No vihdoinkin Volgalle. Matka suuntautui Tallinnan kautta Moskovaan junalla ja sieltä edelleen Saranskiin. Matkan tarkoitus oli kulttuurivaihto, joka sisältää kaiken, mikä ympärillä pyörii. Matkan vetäjänä oli **Jack Rueter** Castrenin seurasta. Olin tosi innoissani, vaikka jotenkin onnistuin saamaan heti alkuun vatsataudin, kaikkien matkojeni ainoan. Mordva on avaraa aluetta, jonka läpi kulkee Volgan sivujoki Sura. Matkan kiinnostavinta antia olivat maaseutukierrokset. Kävimme Mordvan kahdessa toisistaan kielellisesti eroavan Mokšan ja Erzän kylissä, joissa aina alkutervehdyksinä kauniisti kirjailluissa mekoissaan kylän naiset tarjosivat meille tavan mukaan leipää ja suolaa ja pitivät pieniä laulukonsertteja (kuva seuraavalla sivulla ylhäällä). Kävimme myös tapaamassa puutyökoulun oppilaita ja ihailimme heidän taitavia töitään ja saimme ostaakin pieniä harjastukkaisia puuhevosia.

Kun museot oli kierretty, torit on aina nähtävä, koska ne kertovat kansoista paljon. Mordva on kesällä kuuma maa, joten lihojenmyynti avolavoilta oli kuitenkin vähän kyseenalaista. Ennätimme vielä perehtyä kolhoosielämäänkin, koska kolhoosit toimivat vielä täyttä häkää, ja söimme hyvällä ruokahalulla kolhoosiruokalassa pelmeenejä ja borš-keittoa. Muistojen helmi oli kuitenkin Surajoessa uiminen. Tuli mietittyä siinä pulikoidessa alkukotiakin, kun sitä niin paljon kotimaassa pähkäiltiin.

UDMURTIA ja MARI ovat kuin kaksoset Volgan mutkassa. Kumpaankin kolkutellaan junassa pari vuorokautta. Udmurtian matkan järjestäjänä oli Suomen kotiseutuliitto yhdessä M. A. Castrenin seuran kanssa 1995. Tämänkin matkan tarkoitus oli sama kuin edellisen: tutustua maan tapoihin, vanhoihin juhlamenoihin, arkkitehtuuriin, kansanpukuihin... menoa siis riittäisi aamusta iltaan.

Pääkaupungista Iževskistä oli kuitenkin lähdettävä maaseudulle, jos mieli kuulla puhuttavan udmurtian kieltä. Puhujat olivat enimmäkseen vanhoja ihmisiä, joista näkökuvan saa, jos muistaa Buranovan mummit Euroviisuista.

Ja sitten niitylle juhlimaan. Kielisukulaiset näyttivät olevan kovin sosiaalista väkeä. Mekin sulauduimme hyvin suureen paikallisten joukkoon viettämään Gerber-juhlaa. Lammas tai pessi oli saanut uhrata henkensä vähän aikaisemmin puuropataan. Sillä aikaa kun isoissa muuripadoissa ruoka muhi, seudun nuoret urhot mittelivät voimiaan painimalla, vetämällä köyttä ja kilpailemalla, kuka pääsi kiipeämään korkeimmalle salkoon. Kansanpukuiset naiset säestivät tapahtumia maalle tyypillisellä laulutavallaan. Erikoista oli nähdä vielä upeita orlovin hevosia ravaamassa kilpaa kentän ympäri.

Viimeisenä päivänä ajoimme Malaja Purgan alueelle Kuregon kylään niitonalkamisjuhlaan (kuvassa), jonka naiset aloittivat niittämällä heinää leveänä rintamana pukeutuneena kaikki punaruutuisiin mekkoihin, jollaisen sain ostaa näyttelymekoksi eräältä naiselta. (Mekko on nykyään Kansallismuseossa.) Ohjelmaan kuului vielä morsiamen heittäminen veteen ennen hänen häitään. Myös anopille oli omat rituaalinsa.

Udmurtian antia minulle oli vielä tutustuminen opettajapariskunta **Valentinaan** ja **Samiriin**, jotka ennättivät käydä usein Suomessa kertomassa maastaan oppilaille ja opettajille ja eläkeläisryhmille ennen Valentinan surullista poisnukkumista.

MARIN tasavaltaan suuntautuvalla matkalla vuonna 1998 oli useita äidinkielenopettajia, joten ohjelmassa oli vierailuja kouluihin, opettajatapaamisia ja muita virallisia tilaisuuksia. Oli kiinnostava nähdä, miten paljon siellä arvostettiin kouluissa käsitöitä ja työstettiin eri materiaaleja, paitsi puuta myös tuohta, metallia ja savea.

Mari El jakautuu Niittymariin ja Vuorimariin. Niittymarin puolella Joškar-Olassa, maan pääkaupungissa, tuli verestettyä kouluaikeisia piiritanssitaiteja kulttuuritalon suosituissa iltamissa. Ennen Volgan ylitystä Vuorimarin puolelle pulahdimme yllätyksellisen lämpimään Volgaan. Volga Volga Äiti armas... Ylhäällä ”vuorella” (suomalaisittain mäellä) oli kiinnostava Kozmodemjanskin ulkoilmamuseo savupirtteineen ja tavaroineen. Vinttikaivon kannelta ihailin silmäkantamattomiin ulottuvaa panoraamamaisemaa. Korviin jäi vielä soimaan ”lahjakkaiden lasten koulun” oppilaiden reippaat laulut ja kanteleen sävelet.

Koska seuramme emohahmo **Marja** oli samalla matkalla, hänelle jää tässä pitkä tyhjä paikka
!!!!!!!... muistella omat muistonsa, pois lukien miljoonasataviisikymmentätuhatta pirullista linjuriin tunkeutunutta itikkaa---vasitenkin kun itse en kirjoittanut mitään muistiin tästä matkasta.

Kuva: Vastaanotto Vuori-Marissa.

MITÄ SE KUULUISA SIPERIA OPETTAA? Vuosituhat vaihtui, ja vuosia ruvettiin laskemaan ykkösestä eteenpäin. Vuonna 2002 Suomi-Venäjä -seura teki matkan maastoltaan ja tavoiltaan erilaiseen Uralin takaiseen hantien ja mansien ja nenetsien maahan Hanti-Mansian tasavaltaan. Juna kolkutteli määränpähän nelisen vuorokautta, ja siinä ajassa ennätti vilahtaa ohi tuhansia kilometrejä itäistä Eurooppaa, sen harmaita kyliä, asemilla seisovia ihmisiä, kaupunkeja, jokia, soita, metsiä ja lopuksi ihmetellä Uralin mataluutta Euroopan ja Aasian rajalla.

Matkan päämäärä oli hantikirjailija **Jeremei Aipinin** tundralla sijaitseva kotikylä, jonne hän kaavaili kulttuurikeskusta. Yöpymistalomme oli vielä keskeneräinen, ja ikkunaaukkoa peitti vain muovi. Oviaukossa poltimme astiassa turvetta ja kääpää, josta tuleva savu karkotti itikat. Ruokapaikkana oli aidattu alue ulkona, jossa oli puupöytä ja penkit. Joesta saatiin RUNSASTI kaloja, jotka sellaisenaan keitettiin muuripadassa ja syötiin sormin. Potaatit ja säilyvä makkara oli tuotu tullessa. Vesi haettiin makkaroiden jääkaapista eli lähteestä. Suoraan sanoen ruoka ei voi paremmalta maistua!

Kuva: Ruuanvalmistusta Varjoganin leirikeskuksessa.

Aipin piti luentojaan päivittäin osin maahan perustuksiltaan upotetussa pienessä rakennuksessa. Matkalle mukaan lähtenyt serkkuni **Malla** jaksoi uskollisesti istua sisällä ja kirjata vihkoonsa kiinnostavia hantien elämään liittyviä tapoja. Sain kopsata niitä itselleni paettuani ulos kuumuutta pakoon. Tässä muutamia: vieraan tulee saada paras istumapaikka, kun tulee mökkiin; jos istahtaa ovensuuhun, se tietää kodin köyhtymistä; isäntäväen pitää heti tarjota teetä; sisällä miehet istuvat keskustassa, naiset nurkassa; kun vieras antaa lahjan, isäntä saa antaa vastalahjan vasta pitkän ajan päästä: isäntä ei koskaan kerro porojensa määrää; talon ympäri ei saa kiertää, ettei tulisi silmukkaa talon ympärille jalanjäljistä. (Jos vieras tekee sen tietäen, hänellä on pahat ajatukset.)... Kiinnostava oli kuolemaan liittyvä tapa: kylän kalmistossa ei haudalle saa mennä auringonlaskun jälkeen, ja käynnit lopetetaan viiden vuoden kuluttua, jolloin vainaja on jätettävä rauhaan.

Muistiinpanojaan Malla hyödynsi ansiokkaassa diaesityksessään mm Kalevalaisten naisten kokouksessa. Aineistoa matkasta olisi vaikka kirjaksi asti – niin mutta senhän on tehnytkin tosi-tietäjä matkatoverimme **Marianna (Flinckenberg-Gluschkoff)** upeassa teoksessaan SIPERIAN SYLISSÄ.

Nyt palaan vuosia taaksepäin vuoteen 1994. Kun olin palannut Mordvan matkalta, niin kuukauden päästä heinäkuussa oli nenä jo kohti AUNUKSEN KARJALAA. Matkan järjestäjänä oli *Europaeus-seura* Savitaipaleelta. Alkutaipaleella kävimme katsomassa rapistumassa olevaa Salmin kirkkoa, joka oli ollut jossain vaiheessa heinävarastona. Retkikierron kulki tyyppillisten aunuksien kylien kautta (Mägrie, Kuittinen, Selgie, Sammatus, Nurmoila). Nurmoila oli kaunis kylä pienen järven rannalla ja kiinnostava, koska **Olavi Paavolainen** majoittui siellä sota-aikana. Karjalan kieltä pagisevia tavattiin kylänraiteilla ja vierailuilla karjalaistaloissa.

Yksi matkapäivä oli pyhitetty Syvärin alueelle. Tutustuimme **Aleksanteri Syväriläisen** luostariin, jossa oli esillä harvinainen kopio Torinon kääreliinasta. Hollantilaiset opiskelijat olivat jo ennättäneet kunnostamaan luostaria, vaikka osa siitä oli vielä vammaisten hoitolaitoksena. Lotinanpeltoa, Syvärin voimalaitosta ja jatkosodan taistelupaikkoja Syvärillä ei suomalaisena voi ohittaa. Oman kotikyläni miehet ovat olleet siellä kytiksellä Väkkärä-montuissaan. --- Päivän päätteeksi helpotusta toi armeijamainen kenttälounas ja löhöily ja uimiminen Syvärin rannalla.

VIENAN KARJALA on runokylien ja runonlaulajien pyhää aluetta, jonne serkkuni Malla johdatteli minut vuorostaan Siperian matkamme jälkeen vuonna 2004 kootessaan pienen ryhmän, jollaisia Kuhmon Juminkeko-säätiö opasti Vienan alueen kyliin. Tässä lainaan taas ahkeran serkkuni diaesityksen ohjelmaa alkujoukkoa, jossa tulee tutuksi tärkeimmät Vienan kylät, jos ei ole kiertomatkaa tehnyt: ...”ajoimme pikkubussilla Kostamuksen kautta Jyskyjärvelle, josta Kemijokea pitkin venekyydillä Paanajärvelle, sieltä Haikolan kylään, sitten Uhtualle eli Kalevalaan, josta Vuonnisen kautta Vuokkiniemeen.”

Jyskyjärvi (kuvassa) on kaunis silloin 1000 asukkaan joenvarsikylä Tsirkkakemijoen ja Kemijoen yhtymäkohdassa, jossa talot ovat ryhmittyneet vieriviereen joen rannoille. Jokien yli kaareutuvat kauniisti puiset riippusillat. Yöpymispaikka minulla oli veneentekijän perheessä, jonka isäntä kuljetti ryhmäläisiä moottori-veneellä Kemijokea pitkin 6 tuntia Paanajärvelle. Matkan varrelta neuvostoyhteiskunta on lopettanut ns. perspektiivittömät kylät, jollaisen uhan alla on Paanajärvi ollut.

Paanajärvi (kuvassa) oli kuin muisto menneiltä ajoilta. Harmaat talot, rantakylät, omatekoiset veneet ja kalaverkot hiveliivät suomalaisten silmiä. Kylän ainoa hevonen rouskuttamassa heinää kylän ainoan väylän varrella ja muutama määkivä lammaskoira – voiko idyllisempää näkyä olla ... mutta mutta, miten on ihmisten elämän laita – tähän on vaikea vastata enää vuosikymmenien jälkeen ja tulee olemaan vielä vuosikymmeniä, kun veräjät ovat kiinni.

Poikkeama parin talon Haikolan kylään (kuvassa) tutustumaan sikäläisen kirjailijan kotitaloon keskellä ei mitään. Näen juuri hyllyssäni paikan päältä ostamani **Ortjo Stepanovin** paksut teokset *Kotikunnan tarina*, joita voi verrata Päätalon muistelmiin.

Hautausmaalta taidan ottaa mallia omaan hautakiveeni Stepanovin hautakivestä: *Tässä lepää Jouhkon Kalaskan Vaskan Olekseini Pekan Miihkalin Ortjo.*

Uhtua (Kalevala) on ollut Vienan suurin kylä ja tärkeä taloudellinen keskus. Venäjän kieli on syrjäyttänyt paljon karjalan kieltä. Uhtua oli tärkeä paikka **Lönnrotille** ja valokuvaaja **Inhalle**, toiselle 1830-luvulle, toiselle 1890-luvulla. Uhtualle Lönnrot teki kolme runonkeruumatkaa. Koska Uhtua ohitettiin aika nopeasti ja aika kului ateriointiin, suunta kohti Vuonnista.

Kun seisoo Vuonnisen kylässä järven rantatöyräällä runonlaulajien **Vaassila Kieleväisen** ja **Ontrei Malisen** kotitäreillä, alkaa korvissa kuulua jo seppä **Ilmarinen** pajasta kilkutusta. Kuunneltuaan Ontrei Maliselta Sampo-runoja ja tarinoituaan Vaassila Kieleväisen kanssa syntyi Lönnrotin päässä loistoajatus koota runot juonelliseksi eepokseksi. Heureka **Elias**.

Viimeinen matkamme runonlaulun kylä ennen Suomen rajaa oli Vuokkiniemi: olemme **Miihkali** ja **Arhippa Perttusen** kotikonnuilla. Lyhyt takauma tässä: kun kymmenvuotiaana etsin pohjoissavolaisen pienen kylän pienestä kirjastosta (5 X 5 m² + 2 kirjahyllyä) lastenkirjoja, osuikin käteeni kirja Viimeiset runonlaulajat. Selatessani kirjaa tuli vastaan outoja nimiä: Miihkali, Arhippa, **Larin Paraske**. Miten runoja voi laulaa ja virsiä itkeä. Siinäpä pikkutyttöle pulmaa... Ja Vuokkiniemellä seison nyt Miihkalin patsaan juurella! Sama kirja löytyi tuosta kirjastosta vielä 60 vuotta myöhemmin, kun järjestin sukukansanäyttelyn. Saimme koko porukka istua vanhan **Santra Remsujevan** tuvassa ja kuunnella hänen ”tuhmaa tarinaansa”. Valitettavasti Vuokkiniemellä on myös paha kaiku korvissani. Se liittyy syntymäpitäjäni Suomussalmen sota-aikaan: sieltähän ne naapurit hyökkäsivät.

Hyödynsimme matkamme tuloksia: serkkuni esitteli diakuvin matkaa omille kuulijoilleen ja minä vein kirjastoomme Vienan valokuvia.

TVERIN KARJALASSA asuu yksi ryhmä karjalaisia eristyneenä Moskova–Pietari-radnan varrella, jonne Käkisalmen läänin ortodoksikarjalaiset pakenivat 1600-luvulla luterilaistamista pakoon. Tveriin teki matkoja Tverinkarjalaisten ystävät, joihin osallistuin vuonna 2003. Valitettavasti sateinen sää antoi kiertämistämme kylistä ankeahkon kuvan: kuraiset hiekkatiet, harmaat talot ja rappio-kirkkoja. Mutta ihmisten tapaaminen oli kiinnostavaa. Kozlovassa yövyin opettajasisarusten luona. Toinen kertoi muuttaneensa Moskovasta ja oli ostanut 9000 ruplalla talon ja korjannut siitä itselleen pienen, sievän ja turvallisen kodin. Hän oli itkenyt Moskovassa paljon ja rukoillut Jumalaa antamaan hänelle elämään sisältöä ja työtä ja vastaus tuli Kozlovasta. Hän teki vapaaehtoistyötä pienessä rappeutuneessa kirkossa, jossa pidimme hartaushetken Jumalanäidin kuolonuneen nukkumisen muistoksi. Toinen sisaruksista luetteli meille venäläisen tavan mukaan numerotietoja: Kozlovassa asukkaita 500, 50% karjalaisia koko piirissä, 43% työtä tekeviä, kirjastossa 70 karjalankielistä kirjaa.

Jätämme sisarukset jatkamaan elämäänsä lehmän, possun ja muutaman kanan kanssa ja muutamme Stuanuun entisen kolhoosin traktoristin perheeseen. Kylvimme savusaunassa ja näimme illalla lehmien valtavan ryntäyksen yhteislaitumelta kotiovilleen. Ilta kului politiikkaa puhuen. Tytär tulkkasi englanniksi. Isäntä ei ollut tyytyväinen silloiseen olotilaan: ihmisillä ei ollut töitä, miehet joivat, vanhukset olivat turvattomia. Perheellä oli oma lehmä, sikoja, lampaita ja kanoja sekä oma kasvimaa – kuten lähes jokaisella perheellä. Tverin alue oli kiinnostava omalla tavallaan ja tutustumisen arvoinen. Alueen ihmisiä voisikin verrata Vermlantiin muuttaneisiin metsäsuomalaisiin, etupäässä savolaisiin, jotka samoihin aikoihin 1600-luvulla pakenivat silloisia oloja länteen.

Vermlannin matkan tein matkoistani viimeisenä 2007, ja siitä on kiittäminen Pentikäisten sukuseuraa hyvin ja kiinnostavasti suunnitellusta ohjelmasta. Pääasia oli kiertää entisiä asuinpaikkoja ja vanhoja savutupia. Olin kuullut radiossa kuuluisan **Niitahon Jussin** haastattelun, ja siitä pitäen oli Vermlanti kuulunut joskus käyn -suunnitelmiini. Vermlannin matkat ovat professori **Pentikäisen** osaamisaluetta, joten matkalta toin vain omat muistoni ja mutti-puuron ohjeen, nam nam ...

JÄLKIKIRJOITUS

Kun näin jälkikäteen muistelen kaikkia tähän kokoamiani sukukansoja, niin voin todeta itsekin tavallisena matkalaisena, että onpa tullut aikamoinen taival tehtyä pitkin ja poikin ugrien teitä. Harmikseni vain Komi jäi kokematta. Matkojen välissä tuli vielä kierrettyä **Tolstoin** Jasnaja Poljana, **Tsehovin** Melihovo ja liuta luostareita. Tarkoitus oli ottaa mukaan vain yksityiskohtia; toimittajat ja tutkijat ovat tarkkoja kuvauksia varten.

Sen mitä näin, kuulin ja koin matkoillani olen omassa ympäristössäni kertonut ja esitellyt valokuvien ja esineiden ja täten omalta pieneltä osaltani tehnyt sukukansoja tunnetuksi.

Ehkenpä minulla oli jokin etiäinen ja peritty pelko, että äkkiä on matkat tehtävä, jos jotain sattuu... Saattaa kulua aikamoinen tovi ennen kuin seuraava sukupolvi voi matkansa tehdä. Toivon, että osaamme arvostaa tätä pientä suomalais-ugrilaista kieliryhmäämme valtakielien puristuksessa.

Suuri kunnioitukseni ensiksikin M. A. CASTRÉNILLE ja muille tutkijoille, jotka aikoinaan henkensä uhalla ovat matkansa tehneet unohtamatta nykyisiäkään nuoremman polven edustajia. Näin etäcastrenilaisena suuret kiitokset Marja, että oot jaksanna ottaa vastaa kaekki minun kirja-, taolu- ja mitä lienee -lähetykset, vaekka en oo kertookaa teijjän tuvassa siellä käännä. Koetahan jaksoo Matias Aleksanterin kans vielä etteehipäe...

Tervveesijä tiältä Kallavee rannalta lähettää
muuvan *Pirjetta* vua!

Hyvä Pirjetta - kiitos kirjeestäsi!

Olin ensimmäisessä hallituksen kokouksessani sihteerinä, kun sinut hyväksyttiin seuran jäseneksi. Ihan vähän aikaa oli tarkoitus olla seurassa, mutta näin siinä kävi. Mallin hyväksymiskirjeeksi olin saanut edeltäjältäni **Paula Kokkoselta**.

Seura oli perustettu vuoden 1990 alussa, ja siihen oli ensimmäisen vuoden aikana liittynyt jo lähes 200 jäsentä. Oli pidetty esitelmiä, katsottu elokuvia, vietetty kirjallisia iltoja, Marin kulttuuripiirijäkin pidetty. Maristahan MAC:n historia oli alkanut: vuoden 1989 kansainvälisestä suomalais-ugrilaisesta kirjallisuuskongressista, jonne matkannut suomalaisdelegaatio oli saanut tehtäväksi järjestää seuraava kongressi. Kaksi vuorokautta kestäneellä paluumatkalla päätettiin perustaa uusi seura kongressia järjestämään ehkä arvaamatta, kuinka pitkä taival siitä tuoreelle ja innokkaalle seuralle alkoikaan, kuinka seuran nimen jälkeen kirjoitetaan edelleenkin kaksoispiste - ei pistettä.

Seuraavana vuonna historiallinen kongressi Kieli on kotimaani sitten järjestettiin. Tapahtumien ja vierailujen määrä oli jo hengästyttävä, uusi jäseniä saatiin 112, joista sinä Pirjetta olit yksi.

Koska olimme kaukana toisistamme, kohtasimme aina silloin tällöin, lähinnä kulttuurimatkojen yhteydessä, joita Venäjän suomalais-ugrilaisille alueille tehtiin vuodesta 1991 lähtien noin kahden vuoden välein viime vuosiin saakka. Ensimmäinen matka tehtiin Mariin ja viimeisin yhdeksän vuotta sitten Udmurtiaan.

Kun rupesit järjestelemään huusholliasi, tiemme taas kohtasivat. Seuran arkistosuunnitelma sai vauhtia, kun saimme vastaanottaa paketteja, laatikoita ja kasseja postitse tai jonkun tuttavasi tuomana ja mitä aarteita siellä olikaan! Hantien aurinkolasit, karjalaisia pöytäliinoja, saamelaisia tauluja, udmurttilaisia käsitöitä, musiikkia Mordvasta, hantilapsen kengät, kirjoja, kirjoja, kirjoja ... Miten ihmeessä yksi ihminen voi kerätä sellaisen määrän aarteita? Eivät kaikki, mutta jotkut vaan voivat, kiitos Sinulle!

Komiin en minäkään ole ehtinyt. Viime vuosina matkamme ovat suuntautuneet eteläiseen naapurimaahamme Viroon. Siellä olemme tutustuneet virolaisiin kieli- ja kulttuuriryhmiin, ja sinne taas ensi vuonna – tule mukaan!

Kesäterveisin *Marja*

JÄSENTIEDOTE JA MUU TIEDOTUS

Jäsentiedotteet lähetetään jäsenille joko sähköpostitse tai perinteisenä paperiversiona.

Jos et ole vielä ilmoittanut, miten jäsentiedotteesi haluat jatkossa,

* lähetä sähköpostia tai

* soita tai

* lähetä kirje tai postikortti tai tule käymään.

M. A. Castrénin seura ottaa mielellään vastaan artikkeleita (ja kirjeitä!) jäsentiedotteeseen.

Seuran sähköisiltä tiedotuskanavilta (FB ja Instagram) saat tietoa ajankohtaisista tapahtumista ja uutisista suomalais-ugrilaisessa maailmassa. Ilmoittaudu sähköpostitiedotuslistalle, mikäli haluat viestit suoraan sähköpostiisi.

Puhetta patsaista Taiteiden yössä

torstai 20.8. klo 15.30–16.30

Matiaksenlehto, Mannerheimintie 34, Helsinki

Kaksi vuotta sitten käveltiin Taiteiden yönä **M. A. Castrénin** saappaiden jäljissä Kaartinkaupungissa ja Kruununhaassa, nyt teemme kävelykierroksen Etu-Töölöön kuvanveistäjä **Alpo Sailon** töiden äärelle. Ensin kokoonnutaan M. A. Castrénin patsaalla Matiaksenlehdossa, josta jatketaan Hakasalmen puistoon **Larin Parasken** patsaalle. Tarkempaa tietoa ohjelmasta on tulossa lähempänä tapahtumaa koti- ja FB-sivulle, Instagramiin sekä Taiteiden yön omiin tiedotuskanaviin.

Toteuttajina mm. Kalevalatalosäätiö ja M. A. Castrénin seura.

Tervetuloa kuulemaan tarinoita ihmisistä patsaiden takana ja viettämään kanssamme Helsingin juhlaviikkoja – nyt jo perinne!

Pohjoisten metsien kansat – suomalais-ugrilaisia jahtipolkuja

20.5.2026–28.2.2027

Suomen Metsästysmuseum, Tehtaankatu 23, Riihimäki

Viron kansallismuseon tuottama näyttely Pohjoisten metsien kansat saapuu keväällä 2026 Suomen Metsästysmuseumiin. Näyttely avaa kiehtovan näkymän suomalais-ugrilaisien kansojen maailmaan, jossa metsästäminen on ollut elinehto, elämäntapa ja henkisen perinnön ydin. Juuri metsästäyskulttuurissa ilmenee suomalais-ugrilaisia kansoja yhdistävä, samankaltainen luontosuhde.

Näyttelyn toteuttamista on tukenut Viron kulttuuriministeriö ja Suomen Kulttuurirahasto.

Näyttelyn ohessa järjestetään luento- ja keskustelutilaisuuksia:

19.8. klo 18.00 FM, tietokirjailija, Tuglas-seuran entinen kulttuurisihteeri ja matkanjohtaja-matkaopas. **Tapio Mäkeläinen:** Suomalaisena virolaismetsissä.

16.9. klo 18.00 Tietokirjailija **Mikko Virta:** Virolaisten nykypäivän luontosuhde.

14.10. klo 18.00 Eesti Jahimees -lehden päätoimittaja, kirjallisuustieteilijä **Jaanus Vaiksoo:** Virolainen metsästäminen.

18.11. klo 18.00 Dosentti **Risto Pulkkinen:** Metsästäysmagia.

Kuva: Riipus, Eesti Rahva Muuseum.

VUODEN 2026 JÄSENMAKSUT

vuosijäsen	20 €
ainaisjäsen	200 €
opiskelijajäsen	10 € *
yhteisöjäsen	100 €
ainaisyhteisöjäsen	1000 €

* uusille opiskelijajäsenille ei jäsenmaksua kolmena ensimmäisenä vuonna

Tänä vuonna ei lähetetä erillistä jäsenmaksulaskua.

**Jäsenmaksut pyydetään ystävällisesti maksamaan 30.6.2026 mennessä M. A. Castrénin seuran tilille Nordea FI53 1016 3000 0724 58, NDEAFIHH.
Merkitkää maksun viestikenttään jäsenen / jäsenten nimet.**

M. A. CASTRÉNIN SEURA

Toiminnanjohtaja Marja Lappalainen
+358 (0)50 54 36 888
marja.lappalainen[a]macastren.fi
FB: M. A. Castrénin seura MAC

Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2
00130 Helsinki (ovisummeri 7A 2, 4. krs)
www.macastren.fi, www.ugri.net
IG: macastren

Ajankohtaisista suomalais-ugrilaisen maailman asioista saa tietoa seuran toimistosta puhelimitse, sähköpostitse ja FB-sivulta. Toimisto on avoinna parhaiten virka-aikaan. Vierailun voi varmistaa sähköpostitse tai puhelimitse.

M. A. Castrénin seuran jäsenet ja yhteistyökumppanit voivat varata toimistoa kokouksia ja pienimuotoisia tilaisuuksia varten. Saavutettavuustiedot löytyvät seuran kotisivulta.

M. A. Castrénin seura on perustettu Helsingissä vuonna 1990. Se pyrkii ylläpitämään ja kehittämään yhteyksiä suomen sukukieliä puhuviin kansoihin. Seuran jäseneksi voi liittyä ilmoittamalla yhteystietonsa toimistoon puhelimitse, sähköpostitse tai postitse (kaavake kotisivulla). Jäsenmaksut ovat vuosijäseniltä 20 €, opiskelijajäseniltä 10 € (kolme ensimmäistä vuotta maksutta), ainaisjäseniltä 200 €, yhteisöjäseniltä 100 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1000 €.

Hallituksen jäseniä ovat MuT **Maari Kallberg** (pj.), kirjailija **Olli Heikkonen**, toiminnanjohtaja **Sari Hyytiäinen** (Suomen kielen ja kirjallisuuden opettajat), väitöskirjatutkija **Tomi Koivunen** (Turun yliopisto), puheenjohtaja **Kerttu Luotamo** (Kansanmusiikin opiskelijoiden ainejärjestö Kamus - Sibelius-Akatemia), kirjastonjohtaja **Ulriikka Puura** (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura), FT **Merja Salo** (vpj., Helsingin yliopisto), arkeologi **Pirjo Uino**, museonjohtaja **Tuija Wahlroos** (Gallen-Kallelan Museo).